

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านประวัติศาสตร์ผู้มีความจำเป็นเยี่ยม ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือนได้ ท่านจดจำศักราชต่างๆ ในประวัติศาสตร์ได้แม่นยำมาก กล่าวกันว่า “ท่านไม่เพียงแต่เป็นปูชนียบุคคลของภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์เท่านั้น แต่เป็นปูชนียบุคคลของชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งมวลด้วย”

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์เป็นบุตรพระยาราชกุลวิบูลย์ภักดี (ริน ศยามานนท์) และคุณหญิงเลื่อน (ไวทยะชีวิน) เกิดเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2454 ที่บ้านตรอกสาเก ถนนตะนาว เขตพระนคร จังหวัดพระนคร (ปัจจุบัน-กรุงเทพมหานคร) บิดาดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการและปลัดกระทรวงมหาดไทยในขณะเดียวกัน เดิมชื่อ “รองแสง” โดยได้รับพระราชทานจากพระปิตุจฉาเจ้าสุทมาลย์มารศรี พระอัครชายาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ท่านบิดาเห็นว่าชื่อนั้นยาวเกินไปไม่เป็นที่นิยมกันในสมัยนั้น จึงแจ้งชื่อแก่โรงเรียนวัดมหรณพารามที่ท่านเข้าเรียนครั้งแรกว่า “รอง”

การศึกษา

พ.ศ. 2460 เด็กชายรอง ศยามานนท์ เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนวัดมหรณพารามซึ่งอยู่ใกล้บ้านจนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อันเป็นชั้นสูงสุดของสายสามัญศึกษาในสมัยนั้น

พ.ศ. 2463 เข้าเรียนมัธยมปีที่ 1 ที่โรงเรียนมัธยมวัดสุทธิวาราม อำเภอบ้านทวาย (ปัจจุบันคือเขตยานนาวา)

พ.ศ. 2467 ย้ายไปเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 ที่โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ ที่โรงเรียนแห่งนี้ในชั้นมัธยมปีที่ 7 - 8 นั้นมีการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษเกือบทั้งสิ้น ยกเว้นวิชาภาษาไทยเท่านั้น ที่สอนด้วยภาษาไทย โดยหลวงสำเร็จวรรณกิจ

พ.ศ. 2469 เมื่อสอบมัธยมปีที่ 8 ได้แล้วและได้คะแนนดีมาก อาจารย์ใหญ่ซึ่งเป็นชาวอังกฤษจึงจัดให้เรียนซ้ำชั้นมัธยมปีที่ 8 อีกปีหนึ่งโดยนำเอาวิชาที่สูงขึ้นมาสอนเพื่อสอบ Matriculation ซึ่งการสอบนี้เป็นการสอบเพื่อเตรียมเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยลอนดอน ทั้งนี้เพื่อมุ่งให้เข้าสอบชิงทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อ ณ ประเทศอังกฤษ ปรากฏว่า ปลายปี พ.ศ. 2470 นายรอง ศยามานนท์ สามารถสอบชิงทุนกระทรวงศึกษาธิการเพื่อไปศึกษาต่อวิชาอักษรศาสตร์และวิชาครู ณ ประเทศอังกฤษได้

นายรอง ศยามานนท์ ออกเดินทางจากกรุงเทพมหานครโดยทางเรือไปถึงเมืองทิลเบอร์รี่ (Tilbury) ประเทศอังกฤษในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2471 เข้าเรียนในวิทยาลัยอิมพีเรียล เซอร์วิส (Imperial Service College) ที่เมืองวินด์เซอร์ (Windsor) และอาศัยอยู่กับอาจารย์ที่สอนเฉพาะตัว (Tutor) เพื่อเรียนภาษาอังกฤษ ภาษาละตินและขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ของอังกฤษเป็นเวลา 4 ภาคเรียน

พ.ศ. 2472 สอบเข้าวิทยาลัยเพมโบรค มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Pembroke College, Cambridge University) ได้ ตลอดเวลาที่ศึกษาอยู่ที่นั่น ท่านได้รับการชมเชยยกย่องจากผู้ดูแลนักเรียนไทยซึ่งเป็นคนอังกฤษว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถมากคนหนึ่ง

พ.ศ. 2476 สำเร็จการศึกษาได้รับปริญญาตรีเกียรตินิยมอันดับ 2 (B.A. 2nd Class Honours) แล้วเข้าเรียนวิชาครูที่วิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเดิมอีก 1 ปีได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (Dip.in Ed.) ใน พ.ศ. 2477

พ.ศ. 2478 เดินทางกลับประเทศไทย

พ.ศ. 2480 ได้รับปริญญาโท (M.A.) จากมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

พ.ศ. 2505 ได้รับปริญญาบัตร ว.ป.อ. จากวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

พ.ศ. 2510 ได้รับปริญญาอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์รอง สยามานนท์ (พ.ศ. 2454 - 2528)

ประวัติราชการ

พ.ศ. 2478 ศาสตราจารย์รอง สยามานนท์ เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ประจำคนแรกของแผนกวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่านได้พิจารณาปรับปรุงหลักสูตรวิชาประวัติศาสตร์เพื่อให้นิสิตได้เรียนประวัติศาสตร์หลายสาขาร่วมกันโดยใช้

หลักสูตรของประเทศต่างๆ เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส อินเดีย สิงคโปร์ และญี่ปุ่น มาเปรียบเทียบกัน

พ.ศ. 2482 ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรประวัติศาสตร์หลายครั้งใน พ.ศ. 2484, 2490, 2502 และ 2509

พ.ศ. 2491 ดำรงตำแหน่งคณบดีคณะอักษรศาสตร์ ในระหว่างนั้นท่านได้ดำเนินการหลายประการ เช่น

1. ปรับปรุงหลักสูตรปริญญาตรีอักษรศาสตร์
2. จัดตั้งแผนกวิชาใหม่ เช่น แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ และแผนกวิชาปรัชญา
3. แยกแผนกวิชาที่รวมกันอยู่ออกจากกันได้แก่

3.1 แผนกวิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก แยกเป็นแผนกวิชาภาษาไทยและแผนกวิชาภาษาตะวันออก

3.2 แผนกวิชาภาษาอังกฤษและภาษาตะวันตก แยกเป็นแผนกวิชาภาษาอังกฤษและแผนกวิชาภาษาตะวันตก

3.3 แผนกวิชาประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ แยกเป็นแผนกวิชาประวัติศาสตร์และแผนกวิชาภูมิศาสตร์

4. สนับสนุนอาจารย์ทางด้านวิชาการ โดยพยายามหาทุนส่งเสริมให้อาจารย์ได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ

5. ขยายอาคารและสถานที่ของคณะอักษรศาสตร์

6. ขอบประมาณแผ่นดินก่อสร้างหอสมุดกลาง จนสามารถเปิดใช้ได้ในปี พ.ศ. 2500

พ.ศ. 2505 ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายปกครอง ทำหน้าที่ปกครองทั้งนิสิตและคณาจารย์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งหมด

พ.ศ. 2515 เกษียณอายุราชการ

หน้าที่ราชการพิเศษ

พ.ศ. 2485 โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ ได้รับเลือกเป็นเลขานุการสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง

พ.ศ. 2498 คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการข้าราชการไทยของราชบัณฑิตยสถาน และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นประธานคณะกรรมการข้าราชการไทยใน พ.ศ. 2522

พ.ศ. 2505 ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและกรรมการพิจารณาจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นประธานกรรมการทั้งสองชุด ตั้งแต่ พ.ศ. 2523

พ.ศ. 2525 เป็นกรรมการในคณะกรรมการจัดงานสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี และกรรมการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์เกษียณอายุราชการแล้ว ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2515 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จ้างท่านทำหน้าที่ศาสตราจารย์ประเภทลูกจ้างต่อมาอีก 4 ปี เพื่อสอนทั้งระดับปริญญาตรี, โท ควบคุมการวิจัยและการเขียนวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโท หมดสัญญาจ้างแล้วยังสอนในฐานะอาจารย์พิเศษอีก 3 ปี จนถึง พ.ศ. 2522

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์สมรสกับ ม.ล.เยาว์ สนิทวงศ์ เมื่อ พ.ศ. 2478 มีบุตร 1 คน ธิดา 1 คน ชีวิตครอบครัวมีความสุขตามอัธยาศัย

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ (เฉพาะชั้นสูง) ดังนี้

พ.ศ. 2502 ประถมาภรณ์มงกุฎไทย

พ.ศ. 2505 ประถมาภรณ์ช้างเผือก
ดุษฎีจลจอมเกล้าพิเศษ
เหรียญจักรพรรดิมาลา

พ.ศ. 2508 มหาวชิรมงกุฎ

พ.ศ. 2510 ดุษฎีจลจอมเกล้า

พ.ศ. 2525 มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก

พ.ศ. 2526 ดุษฎีจลจอมเกล้าพิเศษ

ผลงานด้านวิชาการ

ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ มีผลงานทางวิชาการจำนวนมากทั้งที่เรียบเรียงเป็นหนังสือและบทความทางวิชาการ

1. ผลงานทางวิชาการที่เป็นหนังสือ ที่สำคัญ
อย่างน้อยจำนวน 5 เล่ม ได้แก่
 - 1.1 ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ
 - 1.2 คำอธิบายบางคำในสารานุกรมไทย
 - 1.3 ประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาตอน
ต้น (แต่งร่วม)
 - 1.4 An Outline of Thai History
 - 1.5 A History of Thailand

2. บทความทางวิชาการ มีจำนวนหลายสิบ
เรื่อง เป็นบทความที่พิมพ์ในวารสารและหนังสือต่าง ๆ
รวมทั้งบทความทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

บั้นปลายของชีวิต

ครั้นหมดภาระจากงานต่างๆ แล้วตั้งแต่ พ.ศ.
2522 เป็นต้นมา ศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์ ซึ่ง
อยู่ในวัยผู้สูงอายุแล้ว ได้พักผ่อนอยู่ที่บ้านเลขที่ 35
ซอยสวนพลู 2 ทุ่งมหาเมฆ กรุงเทพมหานคร จนถึง
วันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2528 ท่านตื่นแต่เช้าและ
ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันตามปกติ เมื่อรับประทาน
อาหารเช้าแล้วได้นอนพักผ่อนตั้งแต่เวลา 9:00 น. จนถึง
เวลา 10:00 น. ปรากฏว่าท่านได้ถึงแก่กรรมลงด้วย
ความสงบ แพทย์ตรวจแล้วลงความเห็นว่าคุณถึงแก่
กรรมด้วยโรคหัวใจวายเฉียบพลัน เมื่ออายุได้ 73 ปี 6
เดือน 9 วัน

วรวีทย์ วตินสรากร

บรรณานุกรม

- อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์. ณ เมรุวัดธาตุทอง วันที่ 18 สิงหาคม พ.ศ.
2528, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ประวัติศาสตร์
พ.ศ.2488 - 2527. จัดพิมพ์เพื่อเป็นอนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์รอง ศยามานนท์
วัดธาตุทอง วันอาทิตย์ที่ 18 สิงหาคม พ.ศ. 2528.